

Data: 19.04.2024

Dotyczy: [Rzeczpospolita](#)

STATUS WSPÓLNIKA SP. Z O.O. WOBEC NABYCIA UDZIAŁÓW Z MAJĄTKU WSPÓLNEGO

Udziały w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością (sp. z o.o.) nabyte (objęte) przez jednego małżonka ze środków pochodzących z majątku wspólnego wchodzi co prawda w skład tego majątku, jednakże wspólnikiem spółki staje się tylko małżonek będący stroną czynności prowadzącej do nabycia (objęcia) udziałów.

Tak orzekł Sąd Najwyższy w wyroku z 22 października 2019 r. o sygn. I UK 233/18.

STAN FAKTYCZNY

Powyższy wyrok zapadł na kanwie postępowania w sprawie o podleganie ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej przez wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, który nabył udziały w tej spółce z majątku wspólnego małżonków.

Małżonków obowiązywał ustawowy ustrój majątkowy i do zgonu męża pozostawali w związku małżeńskim. Z małżeństwa pochodził syn urodzony w 1987 r. W 1997 r. podjęto decyzję o zawarciu umowy spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Wszystkie udziały w spółce zostały pokryte z majątku wspólnego małżonków, lecz wspólnikiem spółki została jedynie małżonka. Małżonka zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami prawa założyła spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością i objęła udziały. Akt założycielski spółki przewidywał, że w razie śmierci wspólnika udziały przechodzą na rzecz jego spadkobierców. W 2007 r. zmarł małżonek wspólnika. Po jego śmierci spadek uzyskali małżonka i syn. Małżonka w sprawie dotyczącej podleganiu ubezpieczeniom społecznym wywodziła, iż nie była jedynym wspólnikiem spółki. Twierdziła, iż do 2007 r. drugim wspólnikiem był jej mąż. Natomiast po śmierci męża drugim wspólnikiem spółki był syn.

Sąd pierwszej instancji uznał, że w niniejszej sprawie niezależnie od nabycia udziałów z majątku wspólnego małżonków, wspólnikiem spółki była wyłącznie małżonka. W ocenie sądu bez znaczenia była także okoliczność, że spadek po małżonku nabył jego syn. Sąd wskazał, że skoro małżonek nie był wspólnikiem spółki, to i syn w wyniku spadkobrania nie uzyskał statusu wspólnika. Wobec powyższych okoliczności sąd okręgowy przyjął, że małżonka podlegała ubezpieczeniom społecznym jak osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą.

Sąd drugiej instancji oddalił apelację. Sąd ten również nie zgodził się z twierdzeniem małżonki, że nie była jedynym wspólnikiem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Rozgraniczył pomiędzy stosunkami zewnętrznymi (spółkowymi), gdzie udziały należą jedynie do małżonka, który objął udziały, a stosunkami wewnętrznymi (między małżonkami), w których udziały są objęte wspólnością majątkową.

Małżonka wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną. Domagała się zmiany zaskarżonego wyroku i orzeczenia, iż nie podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności

gospodarczej jako wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Powoływała się na wcześniejszą argumentację, iż nigdy nie była jedynym udziałowcem spółki.

ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU NAJWYŻSZEGO

W przedmiotowej sprawie Sąd Najwyższy uznał, iż skarga kasacyjna jest nieuzasadniona. Przede wszystkim wskazał na bezsporność faktu bycia przez małżonkę jedynym udziałowcem od początku istnienia spółki. Według SN, po pierwsze małżonka jako jedyna objęła wszystkie udziały w spółce zarówno podczas zakładania spółki, jak również w związku z późniejszym podwyższeniem kapitału zakładowego. Co więcej, jako jedyna została ujawniona w KRS jako wspólnik posiadający całość udziałów. Statusu wspólnika nie posiadali natomiast ani jej mąż, ani syn, który po śmierci męża stał się jednym z jego spadkobierców. Ponadto wyłącznie małżonka podejmowała wszelkie czynności zastrzeżone dla zgromadzenia wspólników. Wobec powyższego zdaniem Sądu Najwyższego małżonka podlegała na podstawie przepisów obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

Sąd Najwyższy w pełni podzielił pogląd sądów obu instancji, wedle którego udziały w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością nabyte (objęte) przez jednego małżonka ze środków pochodzących z majątku wspólnego, wchodzi w skład tego majątku, jednakże wspólnikiem spółki staje się tylko małżonek formalnie nabywający (obejmujący) udziały.

KOMENTARZ AUTORKI

Sąd w komentowanym orzeczeniu odniósł się przede wszystkim do dwóch istotnych kwestii. Po pierwsze, potwierdził dominującą linię orzeczniczą, że udziały w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością nabyte ze środków należących do majątku wspólnego małżonków wchodzi w skład tego majątku (por. np. uchwałę SN z 7 lipca 2016 r., III CZP 32/16; wyrok SN z 20 maja 1999 r., I CKN 1146/97, OSNC 1999, Nr 12, poz. 209; postanowienie SN z 23 listopada 2000 r., I CKN 950/98; postanowienie SN z 15 września 2023 r., I CSK 4537/22). Po drugie, poruszył kwestię wykonywania praw udziałowych w spółce z o.o. W tym kontekście w orzecznictwie przeważa pogląd zakładający, że choć udziały należą do majątku wspólnego, to uprawnienie do wykonywania praw korporacyjnych, przysługuje jedynie małżonkowi będącemu stroną czynności objęcia (nabycia) udziałów w spółce kapitałowej. Przepisy nie przewidują więc możliwości nabycia statusu wspólnika przez małżonka, który nie uczestniczył w objęciu udziałów. Kluczowym jest zatem fakt formalnego nabycia udziałów a nie pozostawanie w ustroju wspólności majątkowej. Obowiązujący małżonków ustrój majątkowy nie wpływa w żaden sposób na nabycie statusu wspólnika i wykonywanie uprawnień korporacyjnych. Dominujący w orzecznictwie pogląd w kwestii rozdzielenia statusu członkostwa w spółce małżonka od stosunków wewnętrznych regulowanych ustrojem majątkowym małżeńskim należy ocenić za zasadny, w szczególności w kontekście funkcjonowania spółek kapitałowych. Takie zróżnicowanie chroni spółkę przed przeniesieniem potencjalnych konfliktów między małżonkami na grunt wewnątrz korporacyjny. Należy jednak również zadbać o odpowiednie zapisy w umowie spółki, które na etapie ewentualnego podziału majątku wspólnego małżonków ograniczą lub wyłączą wstąpienie do spółki współmałżonka.

Agnieszka Kosińska, radca prawny, Senior Associate w [krakowskim biurze Rödl & Partner](#)